

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 เพื่อหาเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนที่ประเมินโดยตนเอง เปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในแต่ละจังหวัด และในแต่ละขนาดโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับบรรจุข้อความ 55 ข้อ ที่ครอบคลุมตัวแปร 6 คุณลักษณะ คือ บุคลิกลักษณะของครู ความสามารถทางวิชาการ เจตคติของครูต่อนักเรียนและวิชาที่สอน ความสัมพันธ์กับนักเรียน วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ทำการประเมินประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 จำนวน 612 คน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นแบบแสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ประกอบด้วยข้อความ 46 ข้อ ที่ครอบคลุมตัวแปร 4 ด้าน คือ ความคิดเห็นทั่วไป วัตถุประสงค์ของการประเมิน ตัวแปรที่ควรประเมิน และบุคคลที่ควรเป็นผู้ประเมิน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ครูผู้สอนที่ประเมินประสิทธิภาพการสอนของตนเอง และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 106 คน ผู้วิจัยได้นำแบบประเมิน และแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7

จากการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูโดยใช้แบบประเมินที่ครอบคลุม

คุณลักษณะ 6 ด้านคือ ด้านบุคลิกลักษณะของครู ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านเจตคติของครูต่อนักเรียนและวิชาที่สอน ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินตนเอง ได้เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 มีค่าระหว่าง 223.36 ถึง 227.30 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และคะแนนที่แบบปกติ (Normalized T-score) อยู่ระหว่าง 18.45 ถึง 81.55

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 ระหว่างจังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์ และระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้ผลดังต่อไปนี้ คือ

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างจังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์ สรุปได้ว่า ครูในจังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุดรดิตถ์ มีประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบพหุคูณ ปรากฏว่าครูในจังหวัด กำแพงเพชร ตาก และนครสวรรค์ มีประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกับครูในจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนระหว่างครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สรุปได้ว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ได้ผลดังต่อไปนี้ คือ

ครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการประเมินประสิทธิภาพการสอนสอดคล้องกัน โดยเห็นว่าการประเมินการสอนมีประโยชน์ ครูควรประเมินการสอนตลอดเวลา และโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูประเมินการสอนอย่างจริงจัง ในด้านวัตถุประสงค์ของการประเมิน ทั้ง 2 กลุ่มเห็นด้วยในจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการสอนของครู

ส่งเสริมให้ครูสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารด้านการเรียนการสอนให้เหมาะสม ส่วนการประเมินเพื่อพิจารณาความดีความชอบ ความก้าวหน้าทางการบริหาร มีความเห็นด้วยก้ำกึ่งกัน และส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการนำผลการประเมินไปพิจารณาเพื่อลงโทษ ในด้านตัวแปรที่ควรใช้ในการประเมินทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นด้วยสอดคล้องกัน ในลำดับต้น ๆ คือความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระวิชาที่สอน ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียน วิธีการวัดและประเมินผล การใช้สื่อการสอน การปฏิบัติงาน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนด้านบุคลิก ลักษณะของครู พฤติกรรมทั่วไปของครูทั้งในและนอกห้องเรียน การปฏิบัติตามข้อบังคับของหน่วยงาน ความเป็นผู้นำ เป็นตัวแปรที่เห็นด้วยในลำดับท้าย ๆ และในด้านบุคคลที่ควรเป็นผู้ประเมิน ทั้ง 2 กลุ่มเห็นด้วยกับบุคคลต่อไปนี้ คือ ตนเอง หัวหน้าหมวด เพื่อนครูในหมวด วิชาเดียวกัน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน ในขณะที่ส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการให้เพื่อนครูต่างหมวดวิชา คิษย์เก่า ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายอื่น ๆ เป็นผู้ประเมิน และครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นด้วยกับการให้นักเรียนที่ครูผู้นั้นสอนเป็นผู้ประเมินแต่ร้อยละของความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงเช่นบุคคลอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

อภิปรายผล

1. ผลของการวิเคราะห์หาเกณฑ์ปกติประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่าอยู่ระหว่าง 223.36 ถึง 227.30 ประสิทธิภาพการสอนของครูในจังหวัดกำแพงเพชร ตาก และนครสวรรค์ มีระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ครูในจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และอุตรดิตถ์ มีระดับอยู่ในเกณฑ์ปกติ และครูในจังหวัดเพชรบูรณ์ และสุราษฎร์ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นที่น่าสังเกตว่าจังหวัดที่มีประสิทธิภาพการสอนสูงกว่าเกณฑ์ปกติส่วนมากเป็นจังหวัดเล็ก มีอาณาเขตไม่กว้างนัก ส่วนจังหวัดที่มีระดับประสิทธิภาพการสอนต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้าง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพราะเป็นจังหวัดที่กว้าง จำนวนครูและโรงเรียนมาก การบริหาร การประสานงาน

การควบคุมดูแล การให้การอบรม ตลอดจนการให้สวัสดิการแก่ครู อาจกระทำได้ไม่ทั่วถึง อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพการสอนไม่ถึงเกณฑ์ปกติ น่าจะได้มีการศึกษาต่อไปว่า สาเหตุอะไรที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพการสอนไม่ถึงเกณฑ์ปกติ และหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้สูงขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษาของชาติ ส่วนจังหวัดที่มีระดับประสิทธิภาพการสอนสูงอยู่แล้วควรที่จะรักษาและเพิ่มพูนให้มีมาตรฐานสูงขึ้นต่อไป ครูมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับ เกณฑ์ปกติ ซึ่งแสดงว่า ปัจจุบันครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเพิ่มพูน ประสิทธิภาพการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการเร่งรัดของคณะกรรมการข้าราชการ ครู ที่ส่งเสริมให้มีการทบทวนผลงานเพื่อปรับปรุงตำแหน่งให้สูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์และ ส่งผลที่ดีต่อผู้เรียนต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูแต่ละจังหวัดและแต่ละขนาด โรงเรียน พบว่าแต่ละจังหวัดมีประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบพหุคูณพบว่าจังหวัดตาก กาแพงเพชร และนครสวรรค์มี ประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกับจังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โดยเฉลี่ยครูในจังหวัดกาแพงเพชร ตาก และนครสวรรค์ มีระดับประสิทธิภาพการ สอนสูงกว่าครูในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคม ช่วยปลัด (2522 : 66) ที่พบว่าจังหวัดที่มีพื้นที่กว้าง ๆ ประชากรอยู่กระจัดกระจาย ประสิทธิภาพการสอน ของครูจะต่ำกว่าจังหวัดที่มีพื้นที่ไม่กว้างนักและการติดต่อคมนาคมระหว่างโรงเรียนสะดวกกว่า และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดต่าง ๆ กัน พบว่าประสิทธิภาพการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสำนักงานข้าราชการครูได้มีการปรับปรุงตำแหน่งให้กับ ข้าราชการครูที่จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถนำผลการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพไปขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นได้ จึงส่งผลให้ครูผู้สอนต่างก็จะมุ่งการจัดการเรียน การสอนเพื่อปรับปรุงตำแหน่งของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลดีต่อการศึกษาของชาติต่อไป

3. ผลของการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นว่าการประเมิน

ประสิทธิภาพการสอนเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์ แสดงว่าครูให้ความสำคัญต่อการประเมินการสอน เนื่องจาก ผลการประเมินมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอนของครู ครูจึงต้องการทราบในสิ่งที่ปฏิบัติไปแล้วว่ามีผลสะท้อนกลับอย่างไร เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนให้มีคุณภาพมากขึ้น ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากเห็นด้วยกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อการส่งเสริมให้ครูสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอนของครู รวมทั้งการบริหารด้านการเรียนการสอน โรงเรียนจึงควรสนับสนุนการประเมินการสอนอย่างจริงจัง โดยพยายามให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมิน จัดการดำเนินงานให้เป็นระบบระเบียบ โดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อการปรับปรุงด้านการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ ส่วนการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ทางการบริหาร การพิจารณาความดีความชอบ โรงเรียนควรทำความเข้าใจประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู หาข้อตกลงให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มิฉะนั้นอาจเกิดปฏิกิริยาการต่อต้านจากคณะครูได้ การนำผลการประเมินไปใช้เช่น วัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ควรกระทำด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากการประเมินเป็นเรื่องที่ไวต่อความรู้สึกของผู้ถูกประเมินและเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ผู้ประเมินไม่ควรด่วนตัดสินด้วยข้อมูลที่ได้รับแต่เพียงอย่างเดียว การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับพร้อมทั้งพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย (อุทุมพร ทองอุไทย, 2523 : 16) ครูผู้สอนและผู้บริหาร ส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการนำผลการประเมินนี้ไปพิจารณาเพื่อการลงโทษ ในส่วนของการนำผลการประเมินเพื่อพิจารณาการทดลองปฏิบัติราชการของครูบรรจุใหม่ เพื่อคัดเลือกครูดีเด่นประจำปี ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นด้วยประมาณร้อยละ 70

ในส่วน of ตัวแปรที่ใช้ประเมินทั้งครูผู้สอนและผู้บริหาร เห็นด้วยกับตัวแปรของการประเมินตามลำดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอุทิศตนต่อการปฏิบัติงาน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การปฏิบัติงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิธีการวัดและประเมินผลของครู การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระวิชาที่สอน เจตคติของครูต่อวิชาที่สอน ความศรัทธาในอาชีพ เจตคติของครูต่อนักเรียน เทคนิควิธีสอนของครู ความรู้ความสามารถทางวิชาการของครู

เจตคติของนักเรียนต่อวิชาที่ครูผู้สอน เจตคติของนักเรียนต่อครู จิตวิทยาการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับนักเรียน หลักประชาธิปไตย การปฏิบัติตามข้อบังคับของหน่วยงาน ความเป็นผู้นำ บุคลิกลักษณะของครู และพฤติกรรมทั่วไปของครูทั้งในและนอกห้องเรียน ในประเด็นของตัวแปรที่เลือกเป็นอันดับท้าย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากครูอาจเห็นว่าเป็นสิทธิส่วนตัวของแต่ละบุคคล จึงไม่ต้องการประเมินในด้านนี้ แต่จากการวิเคราะห์โครงสร้างที่สำคัญของประสิทธิภาพการสอนทั้งในและต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสาขาใดก็ตาม ปรากฏว่าตัวประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ บุคลิกลักษณะของครู (อุทุมพร ทองอุไทย. 2523 : 57) อย่างไรก็ตามการประเมินประสิทธิภาพการสอนไม่ว่าเป็นการประเมินโดยกลุ่มบุคคลใด เครื่องมือที่ใช้ต้องมีคุณภาพดี มีความตรงและความเที่ยง จึงจะทำให้ผลการประเมินน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ นอกจากนั้นการวิเคราะห์แปลผล ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำผลการประเมินไปใช้ โรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินไปใช้อย่างจริงจัง

ในส่วนของการความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่ควรเป็นผู้ประเมินการสอน ครูส่วนมากเห็นว่าการประเมินการสอนโดยตนเองเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูสามารถปฏิบัติได้ตลอดเวลา โดยไม่มีการขัดแย้งกับบุคคลอื่น การประเมินตนเองเป็นการพัฒนาของแต่ละบุคคลในการตรวจสอบจุดเด่นจุดด้อยของตน ในกรณีที่ทำฝ่ายบริหารเป็นผู้ประเมินนั้นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นด้วยกับการให้หัวหน้าหมวดเป็นผู้ประเมินมากกว่าบุคคลอื่น ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้าหมวดมีความใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ มีความเข้าใจงานวัตถุประสงค์และเป้าหมายการสอนรายวิชานั้น ๆ ดีกว่าผู้บริหารอื่น ๆ คอเชค ปีเตอร์สัน และ ดิสคอล (Kauchak, Peterson and Driscoll. 1985 : 33-34) พบว่าการประเมินโดยผู้บริหารที่เข้ามาสังเกตการสอนในชั้นเรียนมีข้อบกพร่องหลายประการ การสอนของครูต่อหน้าผู้บริหารเต็มไปด้วยกลอุบายต่าง ๆ ที่ผู้บริหารไม่ทราบ และครูเห็นว่าวิธีการที่ผู้บริหารไปสังเกตในชั้นเรียนไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีในการปรับปรุงการสอน ในกรณีที่ทำนักเรียนเป็นผู้ประเมินการสอน ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นด้วยประมาณร้อยละ 60 ซึ่งในเรื่องของการให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินการสอนนี้ ผลการสำรวจทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนโดยนักเรียน

สามารถจำแนกครูออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกรู้สึกว่าผลการประเมินโดยนักเรียนเป็นข้อมูลที่มีคุณค่า แต่มีข้อจำกัดในการแปลความหมายเพื่อใช้ตัดสินถึงคุณภาพของการสอน ส่วนที่สองมีความสงสัยในผลการประเมินโดยนักเรียน โดยเห็นว่านักเรียนไม่สามารถเข้าใจถึงการสอน ยังเด็กเกินไปที่จะเป็นผู้ประเมิน รวมทั้งมีการผิดพลาดในการประเมิน และในส่วนสุดท้ายยอมรับในความสามารถของนักเรียนว่าผลการประเมินโดยนักเรียนมีความตรง และความเที่ยง ที่ส่งผลย้อนกลับต่อการปฏิบัติงานของครู สำหรับกรณีให้เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมิน นั้น ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นด้วยประมาณร้อยละ 80 ที่จะให้เพื่อนครูในหมวดวิชาเดียวกันเป็นผู้ประเมินมากกว่าเพื่อนครูต่างหมวดวิชา ทั้งนี้เนื่องจากเพื่อนครูในหมวดวิชาเดียวกันมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของรายวิชาดีกว่า และมีความสัมพันธ์สามารถปรึกษากันได้ดีกว่า

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบเกณฑ์ปกติประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 ประสิทธิภาพการสอนของโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการสอนของครู ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรนำแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้ไปใช้สำหรับให้ครูประเมินตนเอง เพื่อครูแต่ละคนจะได้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงของตนเองในปัจจุบันโดยเทียบกับเกณฑ์ปกติ และหาทางแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ตนยังบกพร่องอยู่

1.2 จากข้อค้นพบ พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดต่างกันประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง ควรจะมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้มากกว่านี้เพื่อที่จะได้ไม่มีปัญหา

เกี่ยวกับนักเรียนเข้าศึกษาต่อจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

1.3 เมื่อครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ยอมรับกันว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนมีประโยชน์ ครูควรประเมินการสอนอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของโรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้มีการประเมินประสิทธิภาพการสอน เพื่อพิจารณาปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในส่วนของกรมสามัญศึกษาควรมีการพัฒนาเครื่องมือให้เป็นมาตรฐาน มีเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนในคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องที่มีอยู่จนจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ครูในโรงเรียนมัศึกษามีประสิทธิภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละกลุ่มวิชา

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา